แนวทางการพัฒนาเยาวชนให้เป็นนักสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ในอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

The Youth Development Guideline as a Communicator for Ethnic Tourism Promotion in Mae Chan District, Chiang Rai Province.

วันที่รับบทความ : 01/03/2561
วันที่แก้ไขบทความ : 15/05/2561
วันที่ตอบรับ : 14/06/2561

กรกนก นิลดำ *
Kornkanok Nindum *
อภิสรา กฤตวาณิชย์ **
Aphitsara Kritawanich **
สาวิตรี พรหมสิทธิ์ ***
Sawitree Promsit ***
กฤษณะ แสงจันทร์ ****
Kritsana Sanghan ****

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของชุมชน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาเยาวชนให้เป็นนักการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน

---

* ปร.ด. (สื่อสารมวชน) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2558) ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำแขนงวิชาดิจิทัลมัลติมีเดีย โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
* Ph.D. (Mass Communication), Thammasat University (2015). Currently a Lecturer in Communication Program (Digital Multimedia), Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University
** นศ.ม. (นิเทศศาสตรพัฒนาการ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2546) ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำแขนงวิชาดิจิทัลมัลติมีเดีย โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
**M.A. (Communication Arts), Chulalongkorn University (2003). Currently a Lecturer in Communication Program (Digital Multimedia), Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University
*** ว.ม. (การจัดการการสื่อสารองค์กร) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2559) ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำแขนงวิชาดิจิทัลมัลติมีเดีย โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
*** M.A. (Corporate Communication Management) Thammasat University (2015). Currently a Lecturer in Communication Program (Digital Multimedia), Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University
**** ว.ม. (การบริหารสื่อสารมวลชน) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2558) ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำแขนงวิชาดิจิทัลมัลติมีเดีย โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
**** M.A. (Mass Communication Administration) Thammasat University (2015). Currently a Lecturer in Communication Program (Digital Multimedia), Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University
บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยที่ได้รับทุนจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

จังหวัดเชียงราย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิเทศศาสตร์และการจัดการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน และผู้ประกอบการท่องเที่ยวร่วมกับการสังเกตการณ์ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สถานการณ์ท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์พบว่า มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติแถบตะวันตกและชาวไต้หวันมาท่องเที่ยวมากกว่าชาวไทย โดยนักท่องเที่ยวทั้งสองกลุ่มมีจุดประสงค์เพื่อต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวทั้งเชิงธรรมชาติและท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ เพราะเป็นพื้นที่ที่มีคนชาติพันธุ์หลากหลายชนเผ่า จึงมีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมประเพณีและชาติพันธุ์สูง ซึ่งชาวต่างชาติมาท่องเที่ยวทั้งพักค้างคืนและไม่ค้างคืน ผ่านบริษัททัวร์นำเที่ยวและมาด้วยตัวเองในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยมาเที่ยวด้วยตัวเองโดยแวะเป็นทางผ่านเพื่อไปจุดหมายปลายทางอื่น โดยพบปัญหาของการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์คือ นักท่องเที่ยวมิได้มีความตั้งใจที่จะมาท่องเที่ยวเพียงแต่เป็นทางผ่านเท่านั้น วิถีการดำรงชีวิตประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไป ขาดการสร้างจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชาติพันธุ์ อีกทั้งพบว่ามีการจัดการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ที่คล้ายกัน ตลอดจนขาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักจากหน่วยงานภาครัฐและคนในท้องถิ่น

สำหรับแนวทางการพัฒนาเยาวชนให้เป็นนักการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ คือ การพัฒนาเยาวชนให้ตระหนักถึงเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ที่ควรอนุรักษ์ไว้ พัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร พัฒนาทักษะการผลิตเนื้อหาสารและการเผยแพร่ พัฒนาทักษะนักสื่อสารชุมชน และพัฒนาทักษะอื่น ๆ เช่น ภาษาอังกฤษหรือจีน

คำสำคัญ: การพัฒนาเยาวชน นักสื่อสาร การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ ชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย

Abstract

This research aimed 1) to explore the ethnic tourism situation of Pa Tueng community, Mae Chan district, Chiang Rai province and 2) to study the youth development guideline as a communicator for ethnic tourism promotion of Pa Tueng, Mae Chan district, Chiang Rai province by using the qualitative research methodology through document analysis and in-depth interview. The defined data providers were communications and tourism industry experts, community leaders and tourism operators with observation. The results could be summarized as follow;

Context of ethnic tourism situation, it was found that most of tourists were westerners and Taiwanese tourists rather than Thais. Both groups were targeted at natural tourism and ethnic tourism. Because of the diversity of ethnic groups, there were differences in culture, tradition and ethnicity. The foreign tourists came for both staying and not staying overnight through the tour companies and by themselves in a similar proportion while Thai tourists came by themselves. Most of them visited the area on the way to another destination. The problems of ethnic tourism were the tourists do not intend to travel but the only way is through, the changing of conventional ways of life, tradition and culture of each ethnic group due to the modernization that poured into the community and lacking of unique identity building of each ethnicity. Moreover, it was found that there was similar ethnic tourism management and lacked of advertising and public relations to make it a renowned tourist attraction by the government and local people.

The youth development guideline as a communicator for ethnic tourism is to develop young people to recognize the ethnic identity that should be preserved. Improve communication skills. Improve the skills of content production and dissemination. Improve the skills of community communicators. And develop other skills such as English or Chinese.

Keywords: The Youth Development, Communicator, Ethnic Tourism, Ethnic Groups in Chiang Rai Province

บทนำ

การท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคม เพราะเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของจังหวัดเชียงรายและประเทศไทยด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติที่มาเยี่ยมเยือน 3,078,976 คน สำหรับรายได้การท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงรายในปี พ.ศ. 2558 รวมทั้งสิ้น 22,848.08 ล้านบาท (Chiang Rai Provincial Statistical Office, http://www.chiangrai.net/dashboard19/, 2018) ซึ่งลักษณะการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและเชิงวัฒนธรรม โดยแนวโน้มทิศทางของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องและเป็นลำดับ

จังหวัดเชียงรายเป็นดินแดนที่อุดมไปด้วยทัศนียภาพภูมิประเทศและวัฒนธรรมที่สวยงามทั้งขุนเขา มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน และตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศที่มีอาณาเขตเชื่อมต่อกับประเทศลาวและพม่า มีการติดต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากกว่าจังหวัดอื่น จึงมีการอพยพย้ายถิ่นฐานของกลุ่มชนเผ่าต่าง ๆ ที่มาอยู่อาศัยตามชายขอบประเทศไทยในพื้นที่ต่าง ๆ ของเชียงราย โดยอาศัยอยู่ตามพื้นที่ราบลุ่มและบนดอยสูง ซึ่งปัจจุบันยังคงเหลือประมาณ 12 ชาติพันธุ์ ได้แก่ คนเมือง ไทยลื้อ ไทยเขิน ไทยใหญ่ อีก้อ มูเซอ ลีซอ แม้ว กะเหรี่ยง จีนฮ่อ เย้า และขมุ จึงพบว่ามีประชากรหลายเชื้อชาติที่มีประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์ ด้วยจุดเด่นเฉพาะของกิจกรรมการท่องเที่ยวนี้จึงเป็นเสน่ห์ของเชียงรายที่ทำให้ได้รับความสนใจในการค้นพบเส้นทางการท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย (Nindum, et al., 2017) ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ท่องเที่ยวภายในเชียงรายได้

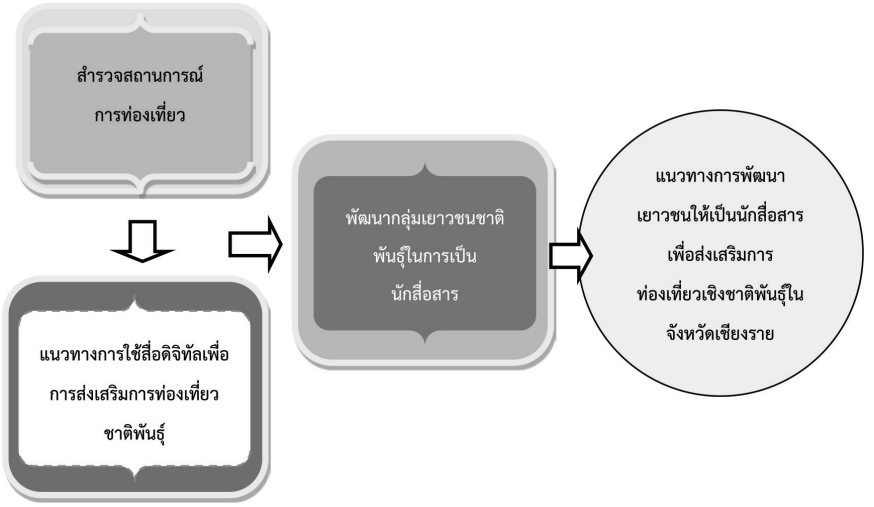
ท่ามกลางกระแสการท่องที่ยวเชิงชาติพันธุ์ที่เกิดขึ้น นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นพิเศษที่ต้องการเรียนรู้ในวิถีชีวิตของกลุ่มชนที่หลากหลายผ่านการใช้สื่อมวลชนหรือสืบค้นข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์จากสื่อดิจิทัลต่าง ๆ สำหรับสารที่นักท่องเที่ยวสามารถพบเห็นผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ในทุกรูปแบบจากทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน หรือผู้คนในพื้นที่ที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลายในชุมชนได้ โดยเฉพาะเยาวชน คือ กลุ่มวัยที่ชื่นชอบความอิสระ วัยแห่งการค้นหาประสบการณ์และเปิดรับมุมมองใหม่ ๆ ด้วยการเรียนรู้และท่องเที่ยว เป็นกลุ่มวัยที่มีทักษะความชำนาญและความสนใจในการใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารอย่างการใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างคล่องแคล่ว และคาดการณ์ว่า การใช้สื่อใหม่ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของกลุ่มวัยรุ่นน่าจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากพบสถิติว่ากลุ่มวัยรุ่นมีสัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุด ร้อยละ 58.40 (National Statistical Office, http://www.nso.go.th/sites/2014en, 2018) ดังนั้น เยาวชนจึงถูกนำมาเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งคณะผู้วิจัยนี้จึงเลือกกลุ่มเยาวชน เพื่อให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่เป็นคนในพื้นที่ที่สามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจนเป็นนักสื่อสารในชุมชนของตนได้ อีกทั้งเป็นผู้สืบทอดมรดกวัฒนธรรมและภูมิปัญญาจากคนรุ่นก่อน การวิจัยนี้มีเป้าหมายที่จะศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของชุมชน และมุ่งสร้างและพัฒนากลุ่มเยาวชนให้เป็นนักสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ ซึ่งผลการวิจัยที่ค้นพบจะเป็นแนวทางในการใช้สื่อในยุคดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชาติพันธุ์ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีการเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของชุมชน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเยาวชนให้เป็นนักการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์

การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจต้องการเรียนรู้ในวิถีชีวิตของกลุ่มชนที่หลากหลาย การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีจุดสนใจอยู่ที่เอกลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่หรือประเพณีของสังคมใดสังคมหนึ่งที่สามารถศึกษาและเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตดั้งเดิม รวมถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาติพันธุ์ที่แตกต่างกัน (Madhyamapurush, 2009) ซึ่งการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสชาติพันธุ์และวัฒนธรรมพื้นถิ่น (Ethnic Tourism) คือ การใฝ่หา

โอกาสที่จะได้สัมผัสกับกลุ่มคนที่มีชาติพันธุ์ และภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากตัวของนักท่องเที่ยวโดยตรง สำหรับรูปแบบของการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสชาติพันธุ์และวัฒนธรรมพื้นถิ่นอย่างน้อย 2 รูปแบบ คือ 1) การท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสชาติพันธุ์และวัฒนธรรมพื้นถิ่นอย่างเต็มรูปแบบ และ 2) การท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสชาติพันธุ์และวัฒนธรรมพื้นถิ่นแบบมีการจัดการ โดยนักท่องเที่ยวไปทัศนศึกษาเยี่ยมชมกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง ๆ ในช่วงเวลาสั้น ๆ โดยพยายามเรียนรู้เข้าใจวัฒนธรรมชนเผ่านั้น และอาจจะไม่ได้ลองใช้ชีวิตในรูปแบบเดียวกับชนพื้นเมืองเสียทั้งหมด

2. แนวคิดชาติพันธุ์

กลุ่มชาติพันธุ์ คือ กลุ่มคนที่มีแบบแผนพฤติกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกัน เป็นส่วนหนึ่งของสังคมใหญ่โดยมีการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่อยู่ร่วมระบบสังคมเดียวกัน (Prachuapmo, 2004) “ความเป็นชาติพันธุ์” ได้ครอบคลุมประเด็นสำคัญต่าง ๆ ดังนี้ คือ 1) กระบวนการจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์โดยคนในกลุ่ม 2) การเรียนรู้และแสดงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ในบริบทต่าง ๆ 3) ความรู้สึกและความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ 4) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ต่างกลุ่มชาติพันธุ์ 5) กระบวนการดำรงรักษาพรมแดนระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ และ 6) กระบวนการเปลี่ยนแปลงในทางชาติพันธุ์

3. แนวคิดการสื่อสาร

การสื่อสารเป็นพฤติกรรมสำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในทุกด้าน อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพในการช่วยให้มนุษย์สามารถบรรลุเป้าหมายในการกระทำต่าง ๆ ได้ การสื่อสาร (Communication) จึงหมายถึง การถ่ายทอดข่าวสารจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง หรือข่าวสารมีการไหลและเคลื่อนที่จากคนหนึ่งไปยังคนอีกคนหนึ่ง (Miller, 1951) ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเนื้อหาสารและช่องทางการสื่อสารของกลุ่มวัยรุ่น เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาเยาวชนให้เป็นนักสื่อสารในการผลิตสารและเผยแพร่ข้อมูลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์

4. แนวความคิดเกี่ยวกับสื่อดิจิทัลสมัยใหม่

สื่ออินเทอร์เน็ตมีอายุราว 40 ปี แล้ว และได้รับการพัฒนาจากเว็บไซต์ 1.0 แบบธรรมดาไปสู่เว็บไซต์แบบ 2.0 ที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้สามารถเป็นผู้ออกแบบและกำหนดเนื้อหาข้อมูลเองได้ (User-generated Content) การเกิดขึ้นของโซเชียลเน็ตเวิร์ก รวมทั้งเว็บไซต์แบบที่ให้ผู้ใช้เป็นผู้สร้างข้อมูลได้ส่งผลต่อรูปแบบการสื่อสารในหลายด้าน และส่งผลให้บทบาทของผู้ส่งสารและผู้รับสารถูกหลอมรวมไว้ด้วยกัน โดยสื่อใหม่ (New Media) หรือชื่อเต็มว่าสื่อดิจิทัลสมัยใหม่ (New Digital Media/NDM) หมายถึง สื่อที่เอื้อให้ผู้ส่งสารและผู้รับสาร

ทำหน้าที่ส่งสารและรับสารได้พร้อมกันเป็นการสื่อสารสองทาง ซึ่งสื่อใหม่มีคุณสมบัติพิเศษในการส่งสารได้หลายรูปแบบ คือ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง ข้อความ และสื่อแบบประสม ดังนั้น สื่อดิจิทัลจึงเป็นนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่มีความเจริญก้าวหน้าเป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพในการสืบค้นแหล่งข้อมูลเรื่องราวการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ง่าย สะดวก และรวดเร็ว

5. แนวคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

วัยรุ่นถือเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต คือ อยู่ระหว่างความเป็นเด็กและผู้ใหญ่ เป็นวัยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งทางด้านสรีระและจิตใจ เป็นวัยที่ต้องเรียนรู้ถึงความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่ง Dusek (1987) กล่าวถึงวัยรุ่นหมายถึง วัยที่เชื่อมระหว่างการเป็นเด็กและผู้ใหญ่ เป็นระยะเวลาที่ต้องปรับพฤติกรรมจากเด็กให้เป็นผู้ใหญ่แบบผู้ใหญ่ที่สังคมยอมรับ การเป็นวัยรุ่นจึงมิได้มีเพียงการเติบโตทางร่างกายเท่านั้น หากแต่หมายรวมถึงการเติบโตทางสังคมซึ่งอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นอีกด้วย (Promsoontorn, 2012) วัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังพยายามค้นหาความต้องการที่แท้จริงและมีการเรียนรู้พัฒนาความสามารถเฉพาะตน เพื่อที่จะวางแผนชีวิตต่อไปในอนาคต ซึ่งถ้าในระยะนี้วัยรุ่นประสบความสำเร็จในการค้นหาเอกลักษณ์ของตัวเองจะส่งผลให้เข้าใจในบทบาทหน้าที่และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักความสามารถของตน จากที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่าวัยรุ่นเป็นช่วงอายุแห่งการยอมรับและพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่รอบตัวได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงความสนใจในเทคโนโลยีสื่อใหม่ ซึ่งเป็นกลุ่มกำลังที่สำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศทุกด้านในอนาคต ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจในศักยภาพการสร้างสารทางสื่อออนไลน์เพื่อเป็นนักสื่อสารในการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ในชุมชนของตนให้มีประสิทธิภาพ และยั่งยืนต่อไป

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิจัยเอกสาร แหล่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ร่วมกับการสังเกตการณ์ ซึ่งในวิธีวิจัยเอกสารจากข้อมูลเอกสารที่ปรากฏอยู่แล้วจากหลากหลายแหล่งสารโดยค้นคว้าจากหน่วยงานภาครัฐที่เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงในการให้บริการข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับด้านการท่องเที่ยวของ จังหวัดเชียงราย รวมถึงจากห้องสมุดของหน่วยงานที่สนับสนุนด้านงานวิชาการและการวิจัย

แหล่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างได้ใช้หลักเกณฑ์วิธีการคัดเลือกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นการคัดเลือกตามคุณสมบัติที่เป็น

เป้าหมายของงานวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ให้ความเป็นจริงและมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด คือ จากนักวิชาการผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทั้งทางด้านนิเทศศาสตร์ สาขาการโฆษณาการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารสื่อใหม่ และการจัดการท่องเที่ยวจำนวน 2 คน การลงพื้นที่สัมภาษณ์ชุมชน ต.ป่าตึง อ.แม่จัน จ.เชียงราย จากผู้นำชุมชนร่วมกับการสังเกตการณ์ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านและครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 2 คน และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการรีสอร์ท จำนวน 4 คน และผู้ประกอบการบริษัททัวร์ จำนวน 1 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในการตอบปัญหาของการวิจัยที่ตั้งไว้

คณะผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างตามกรอบประเด็นที่ได้วางไว้ เพื่อตอบปัญหาของการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลรอบด้านมากที่สุด สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การลงพื้นที่และสอบถามชุมชน ต.ป่าตึง อ.แม่จัน จ.เชียงราย ร่วมกับการวิเคราะห์เอกสาร และวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึกจากนักวิชาการทางด้านนิเทศศาสตร์และการจัดการท่องเที่ยว และการสนทนากลุ่มมัคคุเทศก์ เจ้าของธุรกิจการท่องเที่ยวหรือผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว (ร้านค้า โรงแรม บริษัททัวร์) ซึ่งเป็นกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ร่วมกับการสังเกตการณ์

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กรอบการศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ และแนวคิดชาติพันธุ์เพื่อให้เห็นภาพสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของชุมชน ต.ป่าตึง อ.แม่จัน จ.เชียงราย ซึ่งใช้วิธีวิจัยเอกสารด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกจากนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์และการจัดการท่องเที่ยว และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์และอภิปรายในแบบพรรณนาโดยแยกหัวข้อตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวิจัยจนปรากฏแนวทางการใช้สื่อในยุคดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ ต.ป่าตึง อ.แม่จัน จ.เชียงราย

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้คณะผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน โดยแต่ละตอนมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของชุมชน ต.ป่าตึง อ.แม่จัน จ.เชียงราย

จากสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติโดยเฉพาะทางแถบตะวันตกและชาวไต้หวันมาเยี่ยมชมชาติพันธุ์มากกว่าชาวไทย รวมถึงชาวต่างชาติที่มาปฏิบัติหน้าที่ที่โบสถ์หรือมูลนิธิบ้านน้ำพุ โดยชาวต่างชาติต้องการมาเรียนรู้และ

ดูวิถีชีวิต ศิลปะการแสดง วัฒนธรรมประเพณี การแต่งกาย ขณะเดียวกันต้องการเที่ยวชมธรรมชาติอย่างการเดินทางเข้าป่าโดยการติดต่อผ่านบริษัททัวร์นำเที่ยวและการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเอง ซึ่งการมาเที่ยวมีในลักษณะทั้งครั้งเดียวและพักค้างคืน รูปแบบการท่องเที่ยวของชาวต่างชาติจึงผจญภัยมากกว่าคนไทย ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยมาเที่ยวทั้งชื่นชมธรรมชาติและชาติพันธุ์ในลักษณะเพียงแวะหรือเป็นทางผ่านเพื่อไปจุดหมายปลายทางที่อื่นอย่างดอยตุงหรือแม่สาย

เหตุผลสำคัญของการมาท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ในตำบลนี้ คือ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามและอุดมสมบูรณ์ เช่น บ่อน้ำพุร้อนป่าตึงที่มีขนาดใหญ่ระดับประเทศหรือน้ำตกห้วยก้างปลา และเป็นพื้นที่ที่มีคนชาติพันธุ์กว่า 7-8 ชนเผ่า จึงมีความสมบูรณ์และความหลากหลายทางด้านประเพณีและชาติพันธุ์สูง ซึ่งปรากฏเอกลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ที่ชัดเจน โดยนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมศิลปะการแสดงต่าง ๆ ตามช่วงเทศกาลที่แต่ละชาติพันธุ์จัดขึ้น ซึ่งถ้ามีการบริหารและพัฒนาการจัดการด้านการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและทางชาติพันธุ์ที่ดีน่าจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้อีกมาก

แม้ว่า ต.ป่าตึง จะอุดมไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและเชิงวัฒนธรรมอย่างชาติพันธุ์ แต่สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของ ต.ป่าตึง ยังพบปัญหา ประการแรก คือ การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากนักท่องเที่ยวมิได้มีความตั้งใจหรือเจาะจงที่จะมาท่องเที่ยวที่แห่งนี้โดยเฉพาะ เพียงแต่เป็นทางผ่านจึงแวะมาเที่ยวชมเท่านั้น เพื่อที่จะเดินทางไปจุดหมายปลายทางอื่น กล่าวได้ว่าขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์จากหน่วยงานภาครัฐ เพราะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำที่มีส่วนเกี่ยวข้องในตำบลแห่งนี้ ทำให้นโยบายในการบริหารดูแลการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่นี้ไม่มีความต่อเนื่อง ประการที่สอง วิถีการดำรงชีวิตดั้งเดิมของแต่ละชนเผ่าชาติพันธุ์ ภาษา การแต่งกาย ค่านิยมต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปตามแบบวิถีสังคมเมืองมากขึ้น เพราะความเจริญที่หลั่งไหลเข้ามาในชุมชน และประการต่อมา ขาดการสร้างจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชาติพันธุ์ที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ กอปรกับในตัวอำเภอเมืองเองพบว่ามีการจัดการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์เช่นเดียวกันหรือคล้ายกันตลอดจนขาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักจากหน่วยงานภาครัฐและคนในท้องถิ่น

สำหรับแนวทางการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ ผลการศึกษาพบว่าหน่วยงานภาครัฐควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างจริงจริงและต่อเนื่อง โดยการวางแผนและทำการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อใหม่ที่จะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกระจายข่าวสารการท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างและมากขึ้นแก่นักท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ดีขึ้น ขณะเดียวกันภาคเอกชน

ควรสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ให้มากขึ้นและมีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อเป็นการโฆษณากิจกรรมที่สร้างสรรค์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ตลอดจนควรให้คนในท้องถิ่นได้ตระหนักเห็นถึงคุณค่าความเป็นอัตลักษณ์เชิงชาติพันธุ์ที่สามารถสร้างมูลค่ารายได้ให้กับชุมชนของตน นอกจากนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นควรมีแกนนำชุมชนที่สร้างความรู้และความเข้าใจในระดับพื้นฐานในการสร้างเนื้อหาและการใช้สื่อใหม่อย่างต่อเนื่อง เพราะคนในชุมชนย่อมเข้าใจพื้นที่ของตนเองได้ดีที่สุด อีกทั้งมีความรู้สึกผูกพันและห่วงแหนรักบ้านเกิดของตัวเองมากกว่าคนนอกพื้นที่ จึงสามารถสร้างสรรค์เนื้อหาที่ดีน่าสนใจผ่านสื่อต่าง ๆ ได้ในระยะยาวและต่อเนื่อง

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาเยาวชนให้เป็นนักการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ ต.ป่าตึง อ.แม่จัน จ.เชียงราย

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าสื่อโทรทัศน์ยังเป็นช่องทางที่สำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยว รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวใช้สื่อออนไลน์ในการค้นหาข้อมูลเพื่อการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ สำหรับภาพรวมของการใช้สื่อใหม่ของนักท่องเที่ยวในการสืบค้นข้อมูลการท่องเที่ยวคือ แอปพลิเคชันอย่างเฟซบุ๊กและทริปแอดไวเซอร์และเว็บไซต์ หากเจาะจงไปที่นักท่องเที่ยวชาวยุโรปและชาวฝรั่งเศสนิยมใช้สื่อใหม่ในการหารายละเอียดในการท่องเที่ยว เพราะเป็นสื่อที่มีความรวดเร็ว แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกที่มีทั้งภาพและเสียง เทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจ รวมถึงการแสดงความคิดเห็นจริงจากลูกค้าอื่น ๆ อย่างแอปพลิเคชัน เช่น เฟซบุ๊ก อโกด้า และทริปแอดไวเซอร์ เว็บไซต์และคลิปสั้นในยูทูป ส่วนนักท่องเที่ยวชาวเอเชียอย่างคนจีนหรือคนไทยนิยมใช้เฟซบุ๊กและทริปแอดไวเซอร์ เว็บไซต์ และคลิปสั้นในยูทูป

สำหรับสารในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์นั้นพบว่า ผู้ผลิตสื่อกับแกนนำชุมชนและสมาชิกในชุมชนต้องมีการสื่อสารหรือทำความเข้าใจก่อนเผยแพร่ภาพและเนื้อหาสู่สาธารณะ เพื่อป้องกันการนำเสนอในคนละมุมมองหรือบิดเบือนจากความเป็นจริง เพราะประเด็นชาติพันธุ์เป็นเรื่องละเอียดอ่อน การนำเสนอในมุมมองของผู้ผลิตสื่ออาจไม่ตรงกับความต้องการของชุมชน จึงสร้างความเสื่อมเสียและอาจเกิดความรู้สึกไม่ดีแก่ชุมชนได้จนเกิดเป็นภาพลักษณ์ด้านลบตลอดไป อีกทั้งอิทธิพลของภาพถ่ายต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของนักท่องเที่ยวใน ต.ป่าตึง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าภาพถ่ายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญกับการตัดสินใจมาท่องเที่ยวอย่างมาก โดยเฉพาะภาพถ่ายที่สะท้อนให้เห็นถึง “ความเป็นตำบลป่าตึง” และวิถีชีวิตความเป็นอยู่การประกอบอาชีพเป็นต้น วัฒนธรรมประเพณีของคนในชนเผ่าต่าง ๆ โดยสะท้อนให้เห็นถึงอารมณ์ความเป็นธรรมชาติโดยไม่ผ่านการปรุงแต่ง ซึ่งเป็นภาพถ่ายที่มีวิธีการนำเสนอเรื่องราวอย่างสร้างสรรค์ จึงจะส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ในระยะยาว

แนวทางการสร้างช่องทางการสื่อสารหรือสื่อเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ พบว่า ผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนต้องมีความรู้และความเข้าใจในระดับพื้นฐานในการสร้างเนื้อหา และการใช้สื่อใหม่ เนื่องจากในปัจจุบันการใช้สื่อออนไลน์เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการหาตัวตน สร้างเอกลักษณ์ เพราะหลายชนเผ่ามีวิถีชีวิตไม่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงควรมีจุดขายที่แตกต่างจากที่อื่น ๆ ซึ่งสื่อออนไลน์จะช่วยส่งเสริมให้อัตลักษณ์เหล่านั้นเป็นที่รู้จักได้อย่างรวดเร็วตลอดจนผู้ผลิตสื่อควรพิจารณาการนำเสนอสารที่เหมาะสมและสอดคล้องกับช่องทางการสื่อสารที่มีความแตกต่างกันไปด้วย

แนวทางการพัฒนาเยาวชนให้เป็นนักการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ ต.ป่าตึง อ.แม่จัน จ.เชียงราย

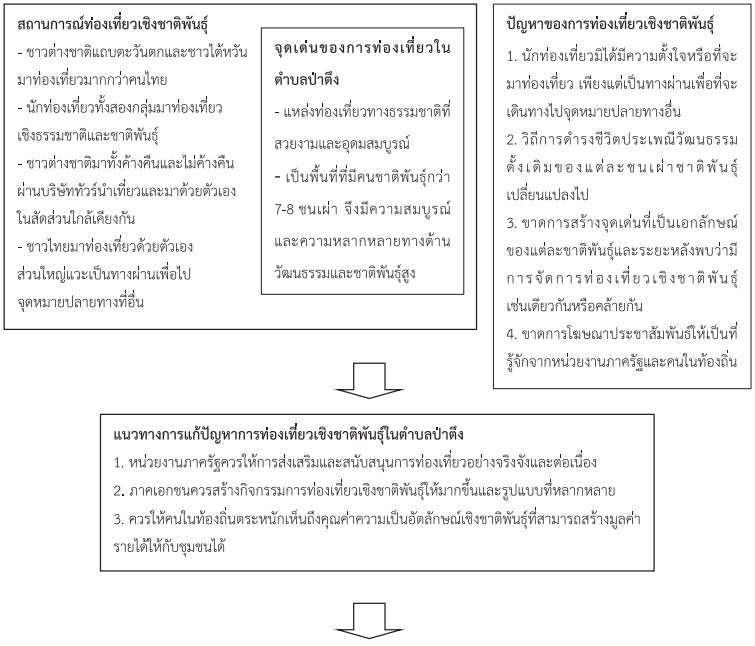
1. การพัฒนาเยาวชนในฐานะคนรุ่นใหม่ให้ตระหนักถึงเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของตนเองที่ควรอนุรักษ์รักษารากเหง้าวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมเอาไว้ การสร้างให้เห็นถึงคุณค่าความสำคัญที่สามารถสร้างเป็นจุดขายและเป็นโอกาสในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน เช่น ในอดีตหมู่บ้านชาวเขาต้องมีประตูผีแต่ระยะหลังไม่พบแล้วเพราะความเจริญหลั่งไหลเข้าไปหมู่บ้าน อีกทั้งเยาวชนจำนวนมากย้ายไปเรียนและทำงานในเมือง

2. การพัฒนาเยาวชนให้มีทักษะความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร เยาวชนที่จะเป็นนักสื่อสารต้องรู้จักธรรมชาติเทคนิคการใช้เครื่องมือ ข้อจำกัดของสื่อแต่ละประเภทต้องเข้าใจหัวใจของเครื่องมือสื่อสาร สามารถผลิตเนื้อหาบนสื่อใหม่ได้ เพื่อให้ช่องทางเหล่านั้นสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแท้จริง และมีผลตอบรับกลับมาที่สามารถตรวจสอบได้ เช่น การใช้เพจทางเฟซบุ๊ก การสร้างเว็บไซต์ หรือยูทูป เป็นต้น

3. การพัฒนาเยาวชนในบทบาทของนักสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน คือ การพัฒนาทักษะการผลิตและพัฒนาเนื้อหาสาร (ภาพถ่าย) และทักษะในการเผยแพร่ เนื่องจากเยาวชนในชุมชนเป็นผู้ที่รู้เรื่องราวหรือวัฒนธรรมได้ดีที่สุด ดังนั้น นักสื่อสารต้องเข้าใจชุมชน และสามารถสร้างสรรค์สารที่ตอบโจทย์ตามที่นักท่องเที่ยวต้องการได้ เช่น ภาพสถานที่แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์หรือจุดเด่นต่าง ๆ ภาพอาหารที่เด่นของหมู่บ้านที่เยาวชนรู้และเข้าใจเรื่องราวได้ดีกว่าคนภายนอก

4. การพัฒนาทักษณะนักสื่อสารชุมชน การมีความรับผิดชอบเป็นผู้ดูแล (Administrator) โต้ตอบผ่านทางสื่อใหม่ โดยเฉพาะสื่อออนไลน์อย่างเว็บไซต์หรือเฟซบุ๊กเพราะผลการศึกษาพบว่า การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ที่ผ่านมามีการจ้างบุคคลภายนอกมา ปัญหาที่พบคือ ค่าใช้จ่ายสูง ไม่มีความต่อเนื่องในการสื่อสาร และขาดความเข้าใจในพื้นที่อย่างแท้จริง จึงทำให้ผู้ประกอบการหลายแห่งไม่ประสบความสำเร็จจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของตน

5. การพัฒนาทักษะอื่น ๆ อย่างทักษะภาษาอังกฤษหรือภาษาจีน เนื่องจากสถานการณ์การท่องเที่ยวจะพบว่าเป็นชาวยุโรปหรือชาวจีนที่มาท่องเที่ยวจำนวนมาก ดังนั้น หากเยาวชนสามารถติดต่อสื่อสารโต้ตอบภาษาอังกฤษและภาษาจีนได้ ซึ่งเป็นภาษาหลักของโลก จะทำให้เป็นการเปิดตลาดการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ที่สำคัญได้มากขึ้น ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ตามแผนภาพด้านล่างนี้

ภาพที่ 2 สรุปผลการวิจัย: แนวทางการพัฒนาเยาวชนให้เป็นนักการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ใน ต.ป่าตึง

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของชุมชน ต.ป่าตึง อ.แม่จัน จ.เชียงราย

จากสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของ ต.ป่าตึง พบนักท่องเที่ยวทั้งชาวต่างชาติและไทยมาเยี่ยมชมชาติพันธุ์ เพื่อต้องการมาเรียนรู้และดูวิถีชีวิต ศิลปะการแสดง วัฒนธรรมประเพณี และการแต่งกาย หากนำข้อมูลข้างต้นมาพิจารณาตามแนวทางของคำจำกัดความการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสชาติพันธุ์และวัฒนธรรมพื้นถิ่นของสมาคมนักวิชาชีพไทยในญี่ปุ่น พบว่า นักท่องเที่ยวต้องการใฝ่หาโอกาสที่จะได้สัมผัสกับกลุ่มคนที่มีชาติพันธุ์ และภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากตัวของนักท่องเที่ยวโดยตรง นอกจากนี้ บริบทการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ โฆษิต ไชยประสิทธิ์ (Chaiprasit, 2011) เรื่อง โครงการหลวง: ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ พบว่า ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นเสน่ห์ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวล้วนแล้วแต่เอื้อต่อการกลับมาค้นหาความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนและกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเสริมสร้างความสำเร็จทางธุรกิจและความภูมิใจในวัฒนธรรม การมีภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอันดีงามของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้ผู้คนในสังคมเกิดความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของคนอื่นมากขึ้น

เหตุผลสำคัญของการมาท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของนักท่องเที่ยว คือ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามและอุดมสมบูรณ์ เมื่อพิจารณาข้อมูลที่ค้นพบผ่านรูปแบบการท่องเที่ยวของ ราณี อิสิชัยกุล (Ishiyakul, 2003) พบว่าผลการวิจัยมีความสอดคล้อง เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องการมาชื่นชมทัศนียภาพภูมิประเทศตามรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมเชิงระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เช่น การตั้งแคมป์ การเดินป่า การดูนก และดูวิถีชีวิตชาวบ้าน เป็นต้น

สำหรับอุปสรรคของการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ พบว่ายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะนักท่องเที่ยวมิได้ตั้งใจที่จะมาท่องเที่ยวที่ตำบลนี้โดยเฉพาะ เพียงแต่แวะมาเที่ยวชมเพื่อที่จะเดินทางไปจุดหมายปลายทางอื่น ซึ่งขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ เพราะนโยบายในการบริหารดูแลการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่มีการเปลี่ยนแปลง เมื่อพิจารณาข้อมูลที่ค้นพบจึงมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภดล นพรัตน์ (Nopparat, 2008) เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาเทศบาล ต.เวียงใต้ อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน พบปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในชุมชน ได้แก่ ด้านการวางแผน การปฏิบัติกิจกรรมและการติดตามประเมินผล

อยู่ในระดับปานกลางของพื้นที่ นอกจากนี้ ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ รสิกา อังกูร และคณะ (Cannula, et al., 2006) ศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า การดำเนินการด้านการท่องเที่ยวปรากฏปัญหาต่าง ๆ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การขาดแคลนงบประมาณในการปรับปรุงและการท่องเที่ยวของจังหวัด การกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในบางแห่ง และการบริหารจัดการในชุมชน ประการที่สอง วิถีการดำรงชีวิต ภาษา การแต่งกาย ค่านิยมต่างๆ ดั้งเดิมของแต่ละชนเผ่าชาติพันธุ์ผันแปรไปตามแบบวิถีสังคมเมืองมากขึ้น เพราะความเจริญที่หลั่งไหลเข้ามาในชุมชน อีกทั้งขาดการสร้างจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชาติพันธุ์ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ รวมถึงประเด็นด้านการดำเนินการท่องเที่ยวปรากฏปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีและการลดคุณค่าดั้งเดิมของศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

แนวทางการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ หน่วยงานภาครัฐควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างจริงจริงและต่อเนื่อง ด้วยการวางแผนและทำการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อใหม่ หากนำผลข้อมูลข้างต้นมาพิจารณาตามงานวิจัยของ เสริมศิริ นิลดำ และคณะ (Nindum, et al., 2017) วิจัยเรื่องการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย พบว่า กลยุทธ์การสื่อสารที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่แหล่งท่องเที่ยวทางชาติพันธุ์ คือ กลยุทธ์ด้านช่องทางหรือสื่อในการสื่อสารและกลยุทธ์ด้านเนื้อหาในการสื่อสาร

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาเยาวชนให้เป็นนักการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ ต.ป่าตึง อ.แม่จัน จ.เชียงราย

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าสื่อโทรทัศน์ยังเป็นช่องทางที่สำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมถึงสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ หากนำผลการวิจัยข้างต้นมาพิจารณาตามแนวความคิดเกี่ยวกับสื่อดิจิทัลสมัยใหม่จึงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ผู้ใช้สื่อสามารถสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ เป็นทั้งผู้ออกแบบและกำหนดเนื้อหาข้อมูลเองได้อย่างเสรีและมหาศาลทั้งในรูปแบบของสาระความรู้และความบันเทิง เพื่อสนองตอบความต้องการและความสนใจของบุคคลได้อย่างไม่มีขีดจำกัด อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสริมศิริ นิลดำ และคณะ (Nindum, et al., 2017) ที่อธิบายว่า กลยุทธ์การสื่อสารที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่แหล่งท่องเที่ยวทางชาติพันธุ์ด้วยการใช้สื่อสังคม (Social Media)

อย่างแอปพลิเคชันได้แก่ ไลน์ เฟสบุ๊ก อินสตาแกรม ฯลฯ เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อที่มีพลังในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเฉพาะเจาะจง เป็นสื่อที่มีความรวดเร็วในการมีปฏิสัมพันธ์ การแสดงความคิดเห็นจริงจากลูกค้าอื่น ๆ และเมื่อเทียบกับสื่อมวลชนสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้อสื่อได้มากกว่า

สำหรับสารในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์นั้น พบว่า อิทธิพลของเนื้อหาสารและภาพถ่ายมีผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของนักท่องเที่ยว ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนะว่าสารและภาพถ่ายถือเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการมาท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะภาพถ่ายที่สะท้อนให้เห็นถึง “ความเป็นตำบลป่าตึง” และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ เป็นต้น วัฒนธรรมประเพณีของคนในชนเผ่าต่าง ๆ โดยสะท้อนให้เห็นถึงอารมณ์ความเป็นธรรมชาติ โดยไม่ผ่านการปรุงแต่ง ซึ่งเป็นภาพถ่ายที่มีวิธีการนำเสนอเรื่องราวอย่างสร้างสรรค์จึงจะส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ในระยะยาว ซึ่งมีทิศทางเดียวกับงานของ ณัฐกฤตา มัธยมสุข (Mattayomsook, 2016) เรื่องการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในโครงการ 4ม. ขอคืนพื้นที่เขาใหญ่ของเยาวชนต้นกล้า จ.นครนายก ที่พบว่า เยาวชนมีส่วนร่วมเป็นผู้ผลิตเนื้อหา ผลิตสื่อต่าง ๆ และการเป็นผู้แสดงเอง ตลอดจนยังร่วมกำหนดนโยบายด้านการสื่อสารอย่างอิสระ จึงเป็นผลให้การสื่อสารของเยาวชนได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว ซึ่งจากการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มเยาวชนเป็นกลุ่มพลังใหม่ที่สำคัญในการพลักดันการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ

นอกจากนี้ ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสริมศิริ นิลดำ และคณะ (Nindum, et al., 2017) ที่พบว่า กลยุทธ์ด้านเนื้อหาในการสื่อสารสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มของแหล่งท่องเที่ยวทางชาติพันธุ์ของ จ.เชียงราย ได้ และประเด็นแนวทางการใช้สื่อเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ต้องมีการสื่อสารกันก่อนระหว่างผู้ผลิตสื่อกับแกนนำชุมชนและสมาชิกในชุมชนว่าต้องการนำเสนอเนื้อหาและภาพออกมาในลักษณะอย่างไร รวมถึงช่องทางการนำเสนอที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการนำเสนอในคนละมุมมองหรือบิดเบือนจากความเป็นจริง เมื่อพิจารณาข้อมูลที่ค้นพบผ่านงานวิจัยของ รสิกา อังกูรและคณะ (Cannula, et al., 2006) พบความสอดคล้องด้านการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะปัญหาการบริหารจัดการในชุมชน รวมถึงงานวิจัยของ เสริมศิริ นิลดำ และคณะ (2559) (Nindum, et al., 2017) พบความสอดคล้องในมิติการสร้างมูลค่าเพิ่มของแหล่งท่องเที่ยวทางชาติพันธุ์ของเส้นทางท่องเที่ยวจะต้องมีกลยุทธ์ด้านการสื่อสารในพื้นที่ และกลยุทธ์การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการพัฒนาต่อยอดการศึกษาของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้รับสารที่รับสารในด้านการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ เพราะแต่ละกลุ่มนั้นมีวิธีการเปิดรับสารที่แตกต่างกัน ซึ่งจะสามารถกำหนดวางแผนกลยุทธ์แนวทางในการผลิตสื่อเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการสื่อสารแก่กลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาแนวคิดในการถ่ายทอดเรื่องราวให้น่าสนใจผ่านกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เนื้อหาและสื่อที่เยาวชนผลิตออกมามีความสร้างสรรค์ น่าสนใจในแง่มุมของวิธีการ รูปแบบ และเทคนิคการนำเสนอ

3. ควรศึกษามิติการมีส่วนร่วมของชนชาติพันธุ์ซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญต่อความสัมฤทธิ์ผลในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ ต.ป่าตึง เพื่อร่วมกันสร้างแนวทางการสร้างความมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวลักษณะดังกล่าวให้มีความยั่งยืน

References

Cannula, Rigid, et al. (2006). Development of cultural tourism potential and local wisdom. Retrieved March 16, 2018. from https://opac.kku.ac.th/Catalog/ArticleItem.aspx?JMarcID=j00178208

Chaiprasit, Kosit. (2011). Royal Project: Ethnic Diversity. Retrieved March 16, 2018. from http://www.research.cmru.ac.th/2014/ris/resout/arc/NRCT-1-HUSO-1-54.pdf

Chiang Rai Provincial Statistical Office. (2016). Chiang Rai tourist statistics 2016. Retrieved March 16, 2018. from http://www.chiangrai.net/dashboard19

Ishiyakul, Raanee. (2003). **Introduction to Tourism and Tourism Industry.** unit 8-15. Nonthaburi: Department of Management Science, Sukhothai Thammathirat Open University.

Madhyamapurush, Warach. (2009). A management model of longstay tourism for Japanese tourists in Chiangmai province. Doctor of Philosophy in Administrative Science, Maejo University.

Mattayomsook, Natkitta. (2016). Participatory communication in the 4DS-A campaign by Tonkla Nakhonnayok Youth Club-at Khao Yai National Park. **Journal of Environment Management.** 12(2). 42-63.

Miller, G. (1951). Language and Communication. New York : McGraw-Hill.

National Statistical Office. (2013). Retrieved March 16, 2018. from http://www.nso.go.th/sites/2014en

Nindum, Sermsiri, et al. (2017). The development of ethnic traveling routes in Chiang Rai province. **Phranakhon Rajabhat University Research Journal, Humanities and Social.** 12(1). 26-37.

Nopparat, Noppadon. (2008). **Community participation development of sustainable tourism: a case study of Wiang Tai subdistrict, Pai district, Mae Hong Son province.** Retrieved March 16, 2018. from http://dric.nrct.go.th/SearchSearchDetail/197977

Prachuap, Chaweewan. (2004). The ethnographic/cognitive approach. Bangkok : Sirindhorn Anthropological Center (Public Organization).

Promsoontorn, Warattaya. (2012). Opinions of children and youth on the importance of social problems : a case study of children and youth in Sonkhla province. Retrieved March 16, 2018. from http://library1.nida.ac.th/termpaper6/sd/2555/19809.pdf